

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 46/2024-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov v 1. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a v 2. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Mgr. Ivicou Štigitz, advokátkou, Šafárikova 14, Rožňava, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 13CoE/212/2022-97 z 18. mája 2023 takto

rozhodol:

- Ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 1. rade **n e v y h o v u j e**.
- Konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 2. rade **z a s t a v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkové okolnosti prípadu

1. Uznesením č. k. I. ÚS 46/2024-22 z 25. januára 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať im primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Vo zvyšnej časti, t. j. v časti namietaného porušenia označených práv, uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 4Er/835/2014-63 z 25. augusta 2022 bola ústavná sťažnosť

odmietnutá z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia mali v exekučnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4Er/835/2014 procesné postavenie povinných. Podkladom na vykonanie exekúcie je platobný rozkaz vydaný okresným súdom sp. zn. 7Ro/105/2012 z 31. júla 2012 (ďalej len „exekučný titul“), ktorým boli sťažovatelia zaviazaní zaplatiť oprávnenému 5 578,24 eur s príslušenstvom.

3. Návrhom z 22. júna 2022 sa sťažovatelia domáhali zastavenia exekúcie tvrdiac, že právny vzťah medzi nimi a pôvodným veriteľom bol založený zmluvou o splátkovom úvere č. [REDAKOVANÉ] z 21. októbra 2004, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou. V predmetnej zmluve pritom absentujú náležitosti vyžadované zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov a je v nej nesprávne uvedená ročná percentuálna miera nákladov. Zároveň sú presvedčení, že exekučný titul sa nikdy nestal právoplatný a vykonateľný, pretože im nikdy nebol účinne doručený. O uvedenej skutočnosti predložili exekučnému súdu čestné prehlásenie z 10. júna 2022, ktorým ich vnučka [REDAKOVANÉ] prehlasuje, že podpisy na doručenkách, ktoré mali potvrdiť prevzatie exekučného titulu, sú jej vlastnoručným podpisom, a nie podpisom jej starých rodičov (sťažovateľov). Obaja sťažovatelia sú pritom zdravotne ťažko postihnutí a od narodenia sú nevidiaci, preto sú zastupovaní ich nevestou a synom na základe splnomocnenia vo forme notárskej zápisnice.

4. Uznesením č. k. 4Er/835/2014-63 z 25. augusta 2022 okresný súd návrh sťažovateľov na zastavenie exekúcie zamietol. S poukazom na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 344/2020 z 23. februára 2021 a rozsudku Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C-448/17 skúmal, či zmluva o splátkovom úvere obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, pričom nezistil prítomnosť neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá by mala za následok značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľov alebo by predstavovala rozpor s dobrými mravmi či zákonom. Vo vzťahu k namietanému neúčinnému doručeniu exekučného titulu uviedol, že Civilný sporový poriadok neupravuje špeciálny spôsob doručovania súdnych písomností nevidiacim osobám, ktoré nevedia čítať a písať. Konkrétny spôsob doručenia úradnej zásielky v takomto prípade bude závisieť od pravidiel poštového podniku, ktoré v tomto prípade logicky vyžadujú, aby v prítomnosti takejto osoby za ňu doručenkou podpísala iná osoba, ktorá svojím podpisom potvrdí fyzické prevzatie a odovzdanie zásielky danej nevidiacej osobe, a teda až za prítomnosti svedka, čo je priamo aj uvedené na poštovej doručenke, dôjde k odovzdaniu úradnej zásielky nevidiacej a negramotnej osobe. V danom prípade obsahujú obe poštové doručenky preukazujúce prevzatie exekučného titulu podpis [REDAKOVANÉ] s uvedením čísla občianskeho preukazu a poznámkou „svedok prevzatia“. Okresný súd vyhodnotil takýto spôsob doručenia za dostatočný, a preto námietku týkajúcu sa neúčinného doručenia exekučného titulu považoval za nedôvodnú. Čestné vyhlásenie predložené sťažovateľmi po uplynutí takmer 10 rokov označil za účelové a nemajúce žiadny právny význam. Dodal, že takýto spôsob podpisovania dokumentov sťažovateľom neprekážal pri podpise úverovej zmluvy či plnomocenstve udelenom ich právnenému zástupcovi.

5. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľa podali odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V celom rozsahu sa stotožnil s názorom okresného súdu, že platobný rozkaz z 31. júla 2012 je spôsobilý exekučný titul, ktorý bol riadne doručený, pričom sťažovateľa proti nemu nepodali odpor, a tak nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť. Zdôraznil, že v exekučnom konaní v zásade nemožno preskúmavať správnosť a zákonnosť tohto rozhodnutia ako exekučného titulu či konanie, ktoré mu predchádzalo. Právoplatné rozhodnutie môže účastník napadnúť len mimoriadnymi opravnými prostriedkami. V exekučnom konaní sa správnosť tohto rozhodnutia predpokladá, pokiaľ nenastanú skutočnosti ustanovené Exekučným poriadkom, ktoré by viedli k zastaveniu exekúcie vedenej na základe tohto rozhodnutia.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovateľa v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu rozporujú záver o účinnom doručení exekučného titulu (platobného rozkazu), keďže tento im nebol doručený do vlastných rúk. Zásielku totiž prevzala a doručenkou podpísala ich vnučka, ktorá však nebola sťažovateľmi splnomocnená na preberanie zásielok a vykonávanie iných podstatných právnych úkonov. Z dôvodu absencie účinného doručenia platobný rozkaz nikdy nenadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, a podľa názoru sťažovateľov preto nemôže byť spôsobilým exekučným titulom.

7. Ďalšia sťažnostná námietka sa týka postupu okresného súdu pri samotnom vydaní platobného rozkazu, ktorý sťažovateľa považujú za odporujúci v tom čase platnému a účinnému § 172 ods. 9 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), keďže okresný súd vydal platobný rozkaz napriek tomu, že spotrebiteľská zmluva obsahovala niekoľko neprijateľných zmluvných podmienok. Vyjadrujú nesúhlas s názorom odvolacieho súdu, že v konaní o výkon právoplatného a vykonateľného rozhodnutia v zásade nemožno preskúmať správnosť a zákonnosť tohto rozhodnutia ako exekučného titulu či konanie, ktoré mu predchádzalo. Tvrdia, že odvolací súd svojím konaním pripustil, aby došlo k hrubému zásahu do ich majetkových práv v prospech oprávneného, čo je v právnom štáte neprípustné. Napadnuté uznesenie krajského súdu označujú za nepreskúmateľné.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd vo vyjadrení k dôvodom ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/139/2024 z 13. februára 2024 uviedol, že súd prvej inštancie (a následne aj odvolací súd), vychádzajúc z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 344/2020, sa oboznámil so súdnym spisom sp. zn. 7Ro/105/2012 a po preskúmaní úverovej zmluvy dospel k záveru, že táto neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré by spôsobovali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech sťažovateľov. V zmysle už uvedeného tak podľa názoru krajského súdu nie je opodstatnená námietka sťažovateľov, že platobný rozkaz nemohol

byť pre existenciu neprijateľnej podmienky vydaný. Pokiaľ sťažovatelia spochybňovali právoplatnosť exekučného titulu z dôvodu jeho neúčinného doručenia, krajský súd odkázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa náležite vysporiadal s otázkou doručovania nevidiacim a slabozrakým osobám.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

9. Oznámením z 2. februára 2024 ústavný súd upovedomil [REDAKOVANÉ] (v procesnom postavení oprávnenej), ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil jej vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia.

9.1. Zúčastnená osoba sa v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľky v 1. rade:

10. Sťažovateľka v 1. rade vo svojej replike (doručenej ústavnému súdu 13. marca 2024) v prvom rade oznámila, že sťažovateľ v 2. rade [REDAKOVANÉ] zomrel [REDAKOVANÉ]. K vyjadreniu krajského súdu prezentovala nesúhlas s tvrdením, že zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje žiadne neprijateľné zmluvné podmienky, pričom konkretizovala, ktoré zo zmluvných podmienok spôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Zotrvala na svojom tvrdení, že okresný súd v čase vydania platobného rozkazu hrubo porušil § 172 ods. 9 Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016), keďže sťažovatelia boli spotrebiteľia a zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala neprijateľné zmluvné podmienky. Zopakovala svoju výhradu, že exekučný titul nebol jej ani sťažovateľovi v 2. rade účinne doručený.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

11. Ústavný súd v danom prípade upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. K dôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky v 1. rade:

12. Podstata námietok sťažovateľky v 1. rade o porušení v ústavnej sťažnosti označených práv spočíva v „nepreskúmateľnosti“ napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý prevzal argumentáciu okresného súdu a nereflektoval na skutočnosť, že platobný rozkaz bol vydaný v rozpore s vtedy platným a účinným § 172 ods. 9 OSP, keďže spotrebiteľská zmluva obsahovala viaceré neprijateľné zmluvné podmienky.

13. Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného

poriadku (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04). Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na ujmu jedného z účastníkov súdneho konania. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03). Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona (m. m. II. ÚS 143/02).

14. Imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

15. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní v napadnutej veci aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

16. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd dospel k záveru, že v exekučnom konaní nie je možné skúmať vecnú správnosť exekučného titulu, ktorým je platobný rozkaz vydaný všeobecným súdom. Krajský súd preto exekučný titul preskúmal len z hľadiska, či spĺňa predpoklady formálnej a materiálnej vykonateľnosti, pričom konštatoval, že ostatné časti exekučného titulu, ako je napr. správnosť zisteného skutkového stavu veci či správnosť aplikovania právneho predpisu na konkrétny prípad, teda aj zisťovanie, či je právny vzťah medzi oprávneným a sťažovateľmi vzťahom spotrebiteľským, exekučnému súdu preskúmať neprislúcha (bod 18 napadnutého uznesenia). Akcentoval, že proti platobnému rozkazu sťažovatelia nepodali odpor, preto sa toto rozhodnutie stalo právoplatným a vykonateľným a ako také spôsobilým exekučným titulom.

17. Po dôkladnom oboznámení sa so sťažnostnou argumentáciou, dôvodmi napadnutého uznesenia a celým spisovým materiálom ústavný súd dospel k záveru o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky.

18. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predovšetkým spochybňuje záver krajského súdu týkajúci sa nemožnosti skúmať vecnú správnosť a zákonnosť exekučného titulu v rámci vykonávacieho konania. Ústavný súd uvádza, že na súdne konanie, ktorého výsledkom bolo vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľom, dopadala právna úprava Občianskeho súdneho poriadku, ktorou sa zaoberal aj Súdny dvor v rozsudku C-448/17, na ktorý sťažovateľka odkazuje. Podstatnou však v danom prípade bola tá skutočnosť, že platobný rozkaz (exekučný titul) bol vydaný zákonnou sudkyňou [REDAKOVANÉ], a nie vyšším súdnym úradníkom, čo ústavný súd zistil po oboznámení sa s obsahom vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu. Poukaz sťažovateľky na rozsudok Súdneho dvora C-448/17 preto nie je namieste. Súdny dvor totiž v predmetnom rozsudku vyslovil, že „v prípade, ak v štádiu vydania platobného rozkazu nie je upravené ex officio preskúmanie potenciálnej nekalej zmluvnej podmienky v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátnu úpravu treba považovať za takú, ktorá je spôsobilá narušiť účinnosť ochrany požadovanej

smernicou Rady 93/13 EHS, ak existuje dôvodné riziko, ktoré môže spôsobiť, že spotrebiteľ sa voči platobnému rozkazu neodvolá alebo mu vzniknú ďalšie finančné náklady spojené s vymáhaním nároku z dotknutej zmluvy, treba takúto ex offo kontrolu vykonať“.

19. Z predmetného rozhodnutia vyplýva, že Súdny dvor síce v štádiu vykonávacieho konania považuje za nevyhnutné vykonať *ex offo* kontrolu existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na vydanie platobného rozkazu – exekučného titulu, a teda preskúmanie jeho vecnej správnosti, avšak len za situácie, že platobný rozkaz bol vydaný vyšším súdnym úradníkom. To však nebol prípad sťažovateľky.

20. Ako už bolo zmienené, platobný rozkaz bol vydaný zákonným sudcom, ktorý bol v zmysle v tom čase platného a účinného § 172 ods. 9 OSP povinný preskúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, pričom nie je dôvodné pochybovať, že k ich preskúmaniu nepristúpil. Ústavný súd vidí v uvedenom zásadný rozdiel od okolností, ktoré boli predmetom jeho posúdenia v náleze sp. zn. III. ÚS 344/2020 z 23. februára 2021, keďže v tam analyzovanej veci bol platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom, a nie sudcom (pozri obdobne II. ÚS 72/2023). Nie je pritom bez relevancie, že okresný súd napriek tomu v prospech sťažovateľov uskutočnil s odkazom na zmienený nález ústavného súdu z 23. februára 2021 kontrolu existencie neprijateľných zmluvných podmienok, no s negatívnym výsledkom.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vyhodnotil závery krajského súdu obsiahnuté v napadnutom uznesení ako ústavne udržateľné. Namietaná nezákonnosť mohla a mala byť predmetom skúmania v rámci konania o opravných prostriedkoch proti samotnému platobnému rozkazu.

22. Za nedôvodnú ústavný súd považuje taktiež sťažnostnú námietku týkajúcu sa neúčinného doručenia exekučného titulu. Krajský súd (zhodne s okresným súdom) v tomto smere konštatoval, že Civilný sporový poriadok neupravuje osobitný spôsob pre doručovanie súdnych písomností nevidiacim osobám. V danom prípade obe poštové doručenky, ktoré preukazujú prevzatie exekučného titulu povinnými, obsahujú podpis [REDAKOVANÉ] s uvedením čísla občianskeho preukazu a poznámkou „*svedok prevzatia*“, ktorým bola vnučka sťažovateľov. Ak konajúce súdy takýto spôsob doručenia exekučného titulu sťažovateľom, ktorí sú nevidiacimi osobami, považovali za dostatočný z dôvodu, že podľa § 40 ods. 6 Občianskeho zákonníka (v znení do 30. septembra 2013) na písomné právne úkony si môže účastník zvoliť inú osobu, ktorá je schopná listinu vlastnoručne podpísať, ústavný súd k tomuto záveru nemá žiadne výhrady.

23. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel.

24. Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie krajského súdu neobsahuje nedostatky ústavnoprávnej intenzity, nemožno dospieť ani k záveru o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Keďže je evidentné, že vyslovenie porušenia vlastníckych práv sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, k čomu nedošlo, ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti ani v tejto časti.

V.2. Ku konaniu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 2. rade:

25. Vo vzťahu k sťažovateľovi v 2. rade sa ústavný súd musel vyrovnáť s oznámeným úmrtím sťažovateľa v 2. rade, ktoré mu bolo právnu zástupkyňou oznámené až v súvislosti s podaním repliky 13. marca 2024, hoci sťažovateľ v 2. rade zomrel už 20. októbra 2023. O tejto podstatnej skutočnosti sťažovateľka v 1. rade, resp. právna zástupkyňa tak opomenuli ústavný súd bezodkladne informovať.

26. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej a šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

27. Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

28. Z charakteru konania o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorého predmetom je ochrana základných práv a slobôd, ktorých povaha je výsostne osobná, vyplýva, že táto ochrana v zásade neprechádza na iné osoby. V prípade konania o ústavnej sťažnosti ide preto o konanie, ktorého povaha po smrti sťažovateľov domáhajúcich sa aj práv nemajetkovej povahy zásadne nedovoľuje, aby sa v ňom pokračovalo. Sťažovatelia sa síce domáhali okrem uvedených práv aj práv majetkovej povahy, avšak, ako z odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, nedošlo k neprípustnému zásahu ani do týchto práv. Vzhľadom na to ústavný súd konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 2. rade z dôvodu jeho úmrtia zastavil pri použití už citovaného ustanovenia Civilného sporového poriadku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu